

ชาย-หญิง: การสั่นคลอนชั่วตรงข้ามในการ์ตูนโคนันเดอะซีรีส์

สุธาสินี ไชยธนะพัชร¹

Received: February 16, 2024

Revised: April 17, 2024

Accepted: July 23, 2024

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้นำเสนอการศึกษาวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนของประเทศไทยที่ได้รับการนำไปดัดแปลงเป็นการ์ตูนโทรทัศน์เรื่อง *โคนันเดอะซีรีส์* อันสะท้อนให้เห็นถึงการสั่นคลอนชั่วตรงข้าม (binary opposition) ซึ่งเกิดขึ้นในตัวบทโดยเลือกศึกษาจากการ์ตูนฉบับพากย์ไทยของบริษัท ทีไอจีเอ จำกัด (TIGA Co., Ltd.) โดยนำมาศึกษาเฉพาะในช่วงปีที่ 1-5 จากการศึกษาชั่วตรงข้ามอย่าง ชาย-หญิง เผยให้เห็นถึงความเป็นไปได้ของชั่วอำนาจรองในการทำหายและสั่นคลอนชั่วอำนาจที่มีอยู่เดิมนำไปสู่การพลิกบทบาทที่สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการต่อรองกับชั่วอำนาจหลัก อย่างไรก็ตาม แม้เพศหญิงจะสามารถสั่นคลอนอำนาจเพศชายได้ แต่กระบวนการและบทบาทที่ได้รับส่งผลให้ท้ายที่สุดแล้วพวกเขาก็ถูกกำจัดออกจากสังคมโดยตัวละครชายอย่างนักสืบหรือตำรวจ ยิ่งเป็นการเน้นย้ำให้เห็นว่าแท้จริงแล้วเพศชายยังคงมีอำนาจเหนือกว่าอย่างไม่อาจปฏิเสธได้

คำสำคัญ: ชั่วตรงข้าม, ชาย, หญิง, การ์ตูนโคนันเดอะซีรีส์, การสั่นคลอน

¹ หน่วยงานผู้แต่ง: ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อีเมล: sutasineechaithanaphat@gmail.com

Male-Female: Destabilizing Binary Opposition in *Detective Conan the Series*

Sutasinee Chaithanaphat²

Received: February 16, 2024

Revised: April 17, 2024

Accepted: July 23, 2024

Abstract

This article presents a study of Japanese detective fiction that has been adapted into the Thai-dubbed television cartoon series *Detective Conan the Series* from TIGA Company, with this study focusing only during Years 1–5. This article highlights the destabilizing of the binary oppositions, with the study exploring the male- female binary opposition, which reveals the possibility of subordinate power challenging and destabilizing another. The reversal of roles reflects the ability to negotiate with the dominant power. Despite this, women have the ability to challenge male power; however, in their efforts to do so and their given roles, women are eradicated from society by the male protagonists. Consequently, it is indisputable that men still hold authority over women.

Keywords: binary opposition, male, female, *Detective Conan the Series*, destabilization

² Affiliation: Department of Comparative Literature, Faculty of Arts, Chulalongkorn University
Email: sutasineechaithanaphat@gmail.com

1. บทนำ

วรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนถูกเรียกว่าเป็นวรรณกรรมเพศชาย เนื่องจากวรรณกรรมประเภทนี้ในยุคแรก ๆ ส่วนมากจะเปิดพื้นที่ให้ตัวละครเพศชายได้ดำเนินบทบาทสำคัญของเรื่อง อาทิ นักสืบ ตำรวจ พยาน รวมไปถึงตัวละครประกอบอื่น ๆ ไม่บ่อยนักที่จะได้เห็นการปรากฏตัวของตัวละครเพศหญิงในฐานะนักสืบหรือตำรวจในงานวรรณกรรมประเภทนี้ เมื่อกล่าวถึงตัวละครเพศหญิง ส่วนมากมักจะได้รับบทบาทผู้เคราะห์ร้ายและเหยื่อ ซึ่งบทบาทเหล่านี้ทำให้ตัวละครเพศหญิงกลายเป็นตัวละครที่อ่อนแอและต้องได้รับการช่วยเหลือจากตัวละครเพศชาย ตัวละครเพศหญิงที่ถูกเลือกให้ปรากฏในงานวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนมักจะถูกละทิ้งไว้รับบทผู้ละเมอฝัน กบฏเกณฑ์ และจะต้องถูกลบโทษจากการไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานของความเป็นผู้หญิงที่มีอยู่เดิม บทลงโทษจากการฝ่าฝืนมีทั้งหมด 3 รูปแบบ ได้แก่ ด้านจิตวิทยา คือ การถูกด้อยค่า วิพากษ์วิจารณ์ และถูกละเลยเพิกเฉย ด้านการทำงาน คือ การถูกตั้งคำถาม และถูกกล่าวหาถึงการไร้ความสามารถ และด้านกายภาพ คือ การกลายเป็นเหยื่อทางเพศ (Sims, 2010, p. 2) ลักษณะเหล่านี้กลายเป็นขนบวรรณกรรมที่ปรากฏให้เห็นเด่นชัดในตำนานวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนในช่วงต่อมา วรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนของตะวันตกได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางทั่วทุกมุมโลก ในประเทศญี่ปุ่นเองก็มีการรับเอางานและขนบของงานวรรณกรรมประเภทนี้เข้ามา มีอิทธิพลอย่างมากต่องานเขียนในประเทศญี่ปุ่น นักเขียนเริ่มผลิตงานประเภทดังกล่าวโดยอาศัยการดำเนินเรื่องและขนบวรรณกรรมที่มีอยู่เดิมเป็นพื้นฐาน และมีการสอดแทรกแนวคิด ค่านิยมพื้นฐานของสังคมญี่ปุ่นเองเข้าไปในตัวงาน (Nakanishi, 2018, p. 129) สังคมญี่ปุ่นเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งแนวคิดดังกล่าวส่งอิทธิพลต่องานวรรณกรรมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดฉากและการสร้างตัวละคร วรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนของญี่ปุ่นจึงกลายเป็นหนึ่งในผลผลิตที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดและขับเคลื่อนแนวคิดการให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าเพศหญิงให้เด่นชัดมากขึ้น แม้ว่าบางครั้งตัวละครเพศหญิงจะไม่ได้ถูกนำเสนอในลักษณะดังกล่าว แต่ด้วยขนบและบริบททางวัฒนธรรมที่มีฉากหลังเป็นญี่ปุ่น ตัวละครหญิงก็ยังคงถูกลดบทบาท ถูกจำกัดพื้นที่ และถูกกดทับให้อยู่ภายใต้อำนาจของเพศชาย

วรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนเป็นงานประเภทที่ถูกเรียกว่า “วรรณกรรมของผู้ชาย” ทั้งนี้มีที่มาจากการที่มีตัวละครหลักเป็นผู้ชาย พร้อมกับการสร้างฉากที่เอื้อให้ตัวละครจำเป็นต้องมีพลังกำลังกายและจิตใจที่มั่นคง เนื่องจากเนื้อเรื่องเป็นการสืบสวนอาชญากรรมที่เป็นอันตราย ทำให้ตัวละครส่วนมากเป็นเพศชาย (Palmer, 2001) อีกทั้งวรรณกรรมแนวยังต้องการตัวละครที่มีความเฉลียวฉลาดเพื่อที่จะสามารถไขปริศนาที่เกิดขึ้นได้ อาจกล่าวได้ว่า งานวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนเป็นงานที่ถูกใช้เพื่อสร้างค่านิยมและคุณลักษณะให้กับเพศชายมากกว่าเพศหญิง อาทิ ด้านความแข็งแรง ความกล้าหาญ ความอดทน และความสามารถในการใช้เหตุผล ในช่วงศตวรรษที่ 18 มีการให้คำจำกัดความของความเป็นผู้หญิงผ่านบรรทัดฐานทางสังคม ผู้หญิงมักปรากฏตัวในฐานะศูนย์กลางของพื้นที่บ้าน ในแง่ของการเป็นแม่และภรรยาที่สมบูรณ์แบบ ยิ่งไปกว่านั้นผู้หญิงถูกมองว่าเป็นเพศที่ไม่เหมาะสมกับการทำงาน เนื่องจากสภาพร่างกายที่เปราะบางและการปล่อยให้อารมณ์อยู่เหนือเหตุผล ในขณะเดียวกัน ช่วงเวลาดังกล่าวยังเป็นช่วงเวลาผู้หญิงเริ่มเข้าถึงการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และเริ่มเข้าสู่พื้นที่ของการทำงาน ไม่ได้ถูกจำกัดอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบในการเลี้ยงดูบุตรหรือทำงานบ้าน อันเนื่องมาจากแนวคิดเรื่องความอิสระเสรีของเพศหญิงที่เริ่มเข้าสู่สังคม แนวคิดนี้เปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีบทบาทในสังคมมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมของการทำงาน (Sims, 2010, p. 2) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวกระตุ้นให้วรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนหลายเรื่องเริ่มปรากฏตัวตัวละครหญิงที่รับบทนอกเหนือจากการเป็นเหยื่อหรือผู้เคราะห์ร้าย การ์ตูนโทรทัศน์ชุด *โคนันเดอะซีรีส์* เป็นงานที่ผลิตขึ้นในปี 1994 การ์ตูนเรื่องนี้มีการนำเสนอ นักสืบเพศหญิงในบางตอนของเรื่อง หรือการสร้างภาพลักษณ์ของเพศหญิงที่เข้าสู่สังคมของการทำงาน โดยนำเสนอให้มีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพที่ถูกมองว่าเป็นอาชีพของเพศชายอย่างตำรวจหรือนาย ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงบทบาทของเพศหญิงทำให้เห็นถึงความสามารถที่เท่าเทียมกับเพศชาย ยิ่งไปกว่านั้น

ยังเป็นการเริ่มเผยให้เห็นถึงความสามารถในการออกจากขนบและบริบททางสังคม ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงสนใจศึกษาตัวบทในประเด็นเรื่องความสามารถของเพศหญิงในการออกจากขนบ รวมไปถึงความสามารถในการสั่นคลอนข้ออำนาจอย่างเพศชาย

2. เนื้อหา

วรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนของตะวันตกส่วนมากเป็นงานที่มีขนบในการดำเนินเรื่องที่ชัดเจน โดยเริ่มจากการเปิดเรื่องด้วยตอนกลางของเรื่อง เช่นฉากที่มีคนเข้าไปพบศพหรือผู้เคราะห์ร้ายจากคดีฆาตกรรม จากนั้นนักสืบจะเป็นผู้เล่าเรื่องราวย้อนรอยเหตุการณ์ หนึ่งคือตามหาต้นตอของคดีฆาตกรรมหรือจุดเริ่มต้นของเรื่อง ตามรอยหลักฐาน สันนิษฐานเพื่อนำไปสู่ข้อเท็จจริงของเรื่องราวที่เกิดขึ้นและระบุตัวคนร้ายในคดีต่าง ๆ ได้ในที่สุด ด้วยโครงเรื่องหลักที่เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการก่ออาชญากรรม ตัวละครส่วนใหญ่ที่ปรากฏในงานประเภทนี้จึงมักเป็นตัวละครชาย เนื่องจากจำเป็นต้องเผชิญหน้ากับอันตรายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสภาพสังคมที่เกิดอาชญากรรมหรือแม้แต่ตัวผู้ร้ายหรือฆาตกรเอง จึงทำให้ตัวละครชายถูกเลือกให้เป็นตัวละครที่มีความสามารถในการเผชิญหน้าและจัดการกับอันตรายเหล่านั้น ด้วยเหตุนี้ วรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนจึงเปรียบเสมือนโลกจำลองของการบริหารจัดการภายใต้สภาพสังคมชายเป็นใหญ่ นอกจากบทบาทนักสืบหรือตำรวจ วรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนยังมีบทบาทฝั่งอาชญากรและผู้เคราะห์ร้าย สำหรับอาชญากรส่วนมากในวรรณกรรมแนวนี้ไม่ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าจะให้เพศใดเป็นอาชญากร เป็นตัวละครที่เข้ามาสร้างความไม่สงบเพื่อให้ตัวละครนักสืบได้แสดงความสามารถ และนำเสนอสิ่งที่สังคมไม่พึงประสงค์ผ่านบทบาทดังกล่าว ซึ่งท้ายที่สุดแล้วก็จะต้องถูกขับไล่ออกจากสังคมเพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุข และตัวละครผู้เคราะห์ร้ายนั้นก็ไม่ได้ทั้งตัวละครเพศชายและเพศหญิงซึ่งมีลักษณะเป็นตัวละครที่ละเมิดกฎเกณฑ์ของขนบธรรมเนียม ประเพณีทางสังคม พยายามแสดงตนเป็นคนมีศีลธรรม แต่แอบซ่อนความลับอันดำมืดและมีอาชญากรรมไว้ได้ (Grella, 1970, p. 42) อย่างไรก็ตาม หากกล่าวถึงรายละเอียดของคุณสมบัติของเหยื่อหรือผู้เคราะห์ร้าย จะพบว่าตัวละครที่ได้รับบทเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อันเนื่องมาจากภาพลักษณ์ที่ถูกมองว่าเป็นเพศที่อ่อนแอและง่ายต่อการถูกปองร้าย จึงมักถูกเลือกให้รับบทผู้เคราะห์ร้ายหรือเหยื่อ เมื่อวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนเริ่มเป็นที่นิยมและเผยแพร่ไปยังที่ต่าง ๆ แวดวงวรรณกรรมของประเทศอื่น ๆ ก็หันมาให้ความสนใจกับงานวรรณกรรมแนวนี้ยิ่งขึ้น โดยเริ่มจากศึกษาวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนตะวันตก แล้วนำขนบงานดังกล่าวมาปรับใช้กับงานเขียนของตนเอง ญี่ปุ่นเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลจากขนบวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนตะวันตก แล้วนำมาผลิตเป็นวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนสัญชาติญี่ปุ่นเอง โดยโครงเรื่องหลักยังคงดำเนินตามขนบอย่างเคร่งครัด แต่มีการเพิ่มเนื้อหาบางส่วนเพื่อให้มีกลิ่นอายความเป็นญี่ปุ่นมากขึ้น เนื่องจากญี่ปุ่นในช่วงปี 1880-1900 อยู่ในช่วงเปิดรับวัฒนธรรมต่าง ๆ เข้ามาภายในประเทศ การรับขนบวรรณกรรมแนวใหม่เข้ามาจึงเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้ประเทศญี่ปุ่นพัฒนาก้าวเข้าสู่ความทันสมัยมากขึ้น

2.1 ความสัมพันธ์ของชายและหญิงในบริบทสังคมญี่ปุ่น

สังคมญี่ปุ่นมีการลำดับความสำคัญและกำหนดความสัมพันธ์ของเพศชายและเพศหญิงไว้อย่างชัดเจน ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับค่านิยมปิตาธิปไตย (Patriarchy) ค่านิยมนี้เป็นค่านิยมพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ซึ่งคนญี่ปุ่นจะถูกปลูกฝังค่านิยมดังกล่าวตั้งแต่เด็กไปพร้อมกับ การซึมซับผ่านครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อม ค่านิยมปิตาธิปไตยนี้ทำให้สังคมญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าเพศหญิง การถ่ายทอดแนวคิดนี้เริ่มต้นตั้งแต่ตอนที่เด็กเข้าสู่โรงเรียน โรงเรียนใน

ญี่ปุ่นจำนวนไม่น้อยให้ความสำคัญกับการแบ่งนักเรียนชายออกจากนักเรียนหญิง แม้ว่าจะนั่งเรียนอยู่ในห้องเรียนเดียวกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน แต่แนวคิดนี้กลับแทรกซึมอยู่ภายใต้วัตถุหรืออุปกรณ์การเรียนที่เด็กเหล่านี้ใช้ อาทิ กระเป๋านักเรียน โดยกระเป๋านักเรียนประถมในญี่ปุ่นจะมีสีที่ไม่เหมือนกัน นักเรียนชายจะใช้กระเป๋าสีน้ำตาลหรือสีน้ำเงิน ในขณะที่นักเรียนหญิงจะใช้กระเป๋าสีแดง (Fujimura-Fanselow & Kameda, 1994, p. 55) ค่านิยมเหล่านี้สะท้อนผ่านสื่อต่าง ๆ โดยพยายามสอดแทรกให้กลมกลืนไปกับการใช้ชีวิตประจำวัน จึงทำให้การแบ่งแยกเพศชายออกจากเพศหญิงกลายเป็นเรื่องธรรมดาในสังคมญี่ปุ่น หรือแนวความคิดที่ว่าผู้ชายควรได้รับการศึกษาที่ดีกว่าภรรยาของตน ผู้หญิงที่ฉลาดเกินไปจะไม่เป็นที่รักของผู้ชาย การได้รับความรู้ที่มากเกินไปจะทำให้ผู้หญิงมีความภูมิใจในตนเอง ด้วยเหตุนี้ ผู้หญิงเหล่านี้จึงไม่เหมาะสมกับหน้าที่การเป็นภรรยาที่ดี เป้าหมายในการศึกษาของผู้หญิงควรเป็นไปเพื่อการเป็นภรรยาที่ดีและแม่ที่มีสติปัญญา และสถานที่สำหรับผู้หญิงคือบ้าน (Fujimura-Fanselow & Kameda, 1994, p. 50) แนวคิดดังกล่าวทำให้เกิดการแบ่งแยกระหว่างเพศชายและเพศหญิงอันเป็นผลมาจากแนวคิดปิตาธิปไตย แนวคิดนี้เป็นรากฐานสำคัญในวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่มีอิทธิพลทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศเมื่อผู้หญิงก้าวเข้าสู่สังคม นอกจากกรอบครีวที่หล่อหลอมแนวคิดดังกล่าวแล้ว สถานศึกษาก็เป็นส่วนสำคัญในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของเพศหญิง เพศหญิงจะถูกสอนให้ตระหนักถึงความเป็นผู้หญิง สร้างกรอบการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมเพื่อให้เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางภายใต้สังคมที่กำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน แม้ว่าอิทธิพลเสรีนิยมตะวันตกที่เข้ามามีบทบาทในประเทศจะทำให้แนวคิดดั้งเดิมบางประการเกิดความเปลี่ยนแปลง และประเทศญี่ปุ่นเริ่มมีอิสระเรื่องเพศมากขึ้น แต่ผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมยังคงยึดถือแนวคิดเรื่องเพศแบบดั้งเดิม ประเทศญี่ปุ่นถือว่าเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีความล้ำหลังกว่าประเทศอื่น ๆ ในแง่ของการให้โอกาสเพศหญิงในการทำงานนอกบ้าน ด้วยปัจจัยเหล่านี้จึงแสดงให้เห็นว่า การให้ความสำคัญเรื่องเพศในสังคมญี่ปุ่นนั้นทำให้เกิดช่องว่างและความเหลื่อมล้ำระหว่างชายและหญิง แม้ว่าทั้งสองจะทำงานหรืออยู่ในสังคมเดียวกันก็ตาม (Villa, 2019, p. 70)

2.1.1 ตัวละครชาย-หญิงตามขนบวรรณกรรมของญี่ปุ่น

อิทธิพลตะวันตกแผ่ขยายและส่งผลหลายด้านในหลายประเทศ ในช่วงปี 1920 เป็นต้นมา ญี่ปุ่นมีการรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกมาปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า (Kawana, 2008, p. 3) วงการวรรณกรรมก็เช่นกัน ในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 จนถึงต้นศตวรรษที่ 20 ญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลด้านวรรณกรรมประเภทสืบสวนสอบสวนมาจากตะวันตก เดิมทีวรรณกรรมประเภทนี้ไม่ได้มีปรากฏอยู่ในญี่ปุ่น จึงถือว่าเป็นวรรณกรรมประเภทใหม่ เรื่องราวนำเสนอการทำงานของนักสืบในโลกจำลองสภาพสังคมของแต่ละที่ ไม่ว่าจะเป็นความร่ำรวย ความจน ความเป็นกลุ่มชุมชน และการแยกตัวอยู่อย่างโดดเดี่ยว ที่อาจเป็นปัจจัยนำไปสู่การก่ออาชญากรรมในสังคม เมื่อเกิดอาชญากรรม นักสืบจะเข้ามาทำหน้าที่สืบหาข้อเท็จจริงของอาชญากรรมและทำให้สภาพสังคมนั้น ๆ คืนสู่ความปกติ วรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนมักนำเสนอเหตุการณ์โดยมีฉากหลังเป็นสังคมเมืองสมัยใหม่ ซึ่งเมื่อญี่ปุ่นรับวรรณกรรมประเภทนี้เข้ามาก็มีการรับเอาขนบดังกล่าวมาด้วย นอกจากจะใช้ฉากตามขนบตะวันตกแล้ว วรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนของญี่ปุ่นยังมีการเพิ่มรายละเอียดเรื่องชีวิตประจำวันของผู้คนเข้าไปในตัวงานอีกด้วย (Seaman, 2004, p. 2)

วรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนของญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการนำเสนอปัญหาของสภาพสังคมที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง อาทิ ปัญหาคอร์รัปชัน ปัญหาอื้อฉาวเรื่องความรัก ปัญหาการเงิน การเพิ่มเรื่องราวในส่วนที่เป็นลักษณะนิสัยและชีวิตประจำวันของตัวละครลงไปในวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนทำให้วรรณกรรมประเภทนี้มีความเป็นญี่ปุ่นมากขึ้น เพราะวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนของญี่ปุ่นจะเน้นให้เห็นว่า เหตุการณ์ทั่วไปหรือชีวิตประจำวันของบุคคลสามารถเป็นแรงขับเคลื่อนให้บุคคลหนึ่งก่ออาชญากรรมได้ ดังนั้น วรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนของญี่ปุ่นจึงมีการนำเสนอเรื่องราวชีวิตในหลายมิติของตัวละครสอดแทรกอยู่ภายในเรื่อง วรรณกรรมประเภทนี้สำหรับญี่ปุ่นแล้วเปรียบเสมือนกระจกสะท้อนความ

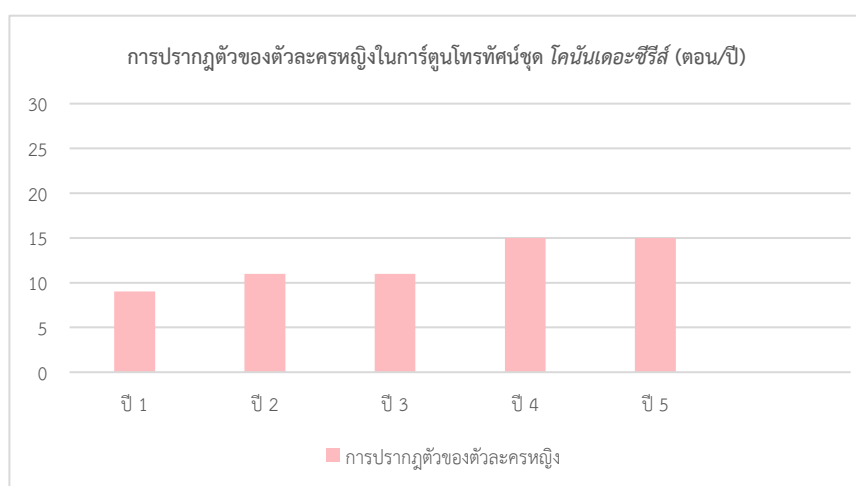
กลัวที่มีต่อความทันสมัยของชนชั้นกลางในสังคมเมือง ยิ่งไปกว่านั้น วรรณกรรมประเภทนี้ยังเป็นสื่ออย่างดีในการแสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนของสังคมและวัฒนธรรมในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้ ทำให้เกิดความสมดุลระหว่างโลกความเป็นจริงกับการหลบหนีเพื่อเข้าไปมีประสบการณ์ในโลกจำลอง ผู้อ่านเองจะได้รับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคมโดยไม่ต้องลงไปเผชิญด้วยตัวเอง นอกจากนี้ วรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนยังอนุญาตให้ผู้อ่านได้สำรวจมุมมองทางเลือกในหลายด้าน และสร้างพื้นที่ว่างสำหรับการตั้งคำถามกับความกลัวด้านวัฒนธรรมและความกังวลต่อสังคมบางอย่างที่ไม่สามารถทำได้ในโลกจริง (Seaman, 2004, pp. 7-9) วรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนของญี่ปุ่นยังให้ความสำคัญกับตัวละคร โดยนำเสนอตัวละครที่มีแรงจูงใจที่เกิดจากภาวะทางจิตและปัญหาทางสังคม เผยให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของตัวละครที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มีสาเหตุมาจากปัญหาที่อยู่ในสังคม พร้อมกับนำเสนอให้เห็นด้านมืดของญี่ปุ่นที่เกิดขึ้นจากความเจริญที่เพิ่มขึ้นอันส่งผลกระทบต่อตัวละครนั้น เน้นการอธิบายแรงจูงใจของตัวละครและการนำเสนอให้เห็นว่าบุคคลธรรมดาทั่วไปก็สามารถก่ออาชญากรรมได้ และอาชญากรรมที่เกิดขึ้นนั้นไม่ได้เป็นผลมาจากการกระทำผิดของบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่เกิดขึ้นจากความไม่เสมอภาคในระดับโครงสร้างทางสังคมที่บุคคลนั้น ๆ อาศัยอยู่ (Seaman, 2004, p. 9) ในเวลาต่อมาวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย จึงมีนักเขียนหลายคนผลิตงานแนวนี้ออกมา (Kawana, 2008, pp. 21-22) ทั้งในรูปแบบนวนิยาย หนังสือการ์ตูน ตลอดจนนำไปทำเป็นภาพยนตร์ เพื่อให้ง่ายต่อการรับชมและเข้าถึงวรรณกรรมประเภทนี้ได้มากขึ้น เนื่องจากวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนถูกจัดว่าเป็นวรรณกรรมเพศชาย ทำให้ตัวละครส่วนมากเป็นตัวละครชาย ไม่ว่าจะเป็นตัวละครหลักหรือตัวประกอบ วรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนของญี่ปุ่นก็ยังคงขนบดั้งเดิมของวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนตะวันตกไว้ ด้วยการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นสังคมของผู้ชายและสังคมชายเป็นใหญ่ อย่างการวางตัวละครนักสืบที่เป็นตัวละครสำคัญของเรื่องเป็นเพศชาย รวมถึงตัวละครอื่น ๆ เช่นตำรวจก็ล้วนเป็นเพศชาย ตัวละครชายเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงอำนาจที่เหนือกว่าตัวละครอื่น ๆ โดยที่พวกเขาสามารถเข้าไปสืบสวน สอบถาม หรือใช้อำนาจความเป็นตัวละครหลักในการค้นหาความจริง ทั้งนี้เพราะตัวละครเหล่านี้เปรียบได้กับผู้ที่พิทักษ์แห่งวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนเพื่อนำความสงบคืนกลับมาสู่สังคม

สำหรับวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวน แม้อาจกล่าวว่าเป็นวรรณกรรมที่จำลองสภาพสังคมที่ยึดตัวละครผู้ชายเป็นสำคัญ แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่มีตัวละครหญิงปรากฏให้เห็นเลย ในวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนของญี่ปุ่นปรากฏตัวละครเพศหญิงทั้งในฐานะที่เป็นฆาตกรและเหยื่อ ตั้งแต่ปี 1989 นักเขียนผู้หญิงเริ่มเข้ามามีบทบาทในวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนของญี่ปุ่น ทำให้มีความพยายามที่จะนำเสนอถึงความไม่เท่าเทียมที่เกิดขึ้นในสังคมผ่านงานวรรณกรรม นักเขียนเหล่านี้ใช้วรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนเป็นเครื่องมือในการวิพากษ์สังคมญี่ปุ่นร่วมสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำแหน่งของผู้หญิงในสังคม สังคมญี่ปุ่นเป็น “ระบบที่มีผู้ชายเป็นใหญ่” นักเขียนวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนผู้หญิงหลายคนจึงพยายามสอดแทรกเนื้อหาของตัวละครผู้หญิงที่ต้องเผชิญกับความอยุติธรรมทางสังคมอย่างหนักที่สุด โดยมีลักษณะเป็นเหยื่อของวัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของผู้ชายมากกว่าผู้หญิง แม้ว่าในปัจจุบันจะมีแนวคิดเรื่องความเท่าเทียมทางเพศเข้ามายังประเทศญี่ปุ่น หรือมีกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ให้เพศหญิง อาทิ ร่างกฎหมายความเท่าเทียมระหว่างเพศ โดยมีจุดประสงค์หลักคือมุ่งหวังให้มีสมาชิกในสภาเป็นเพศหญิงมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ญี่ปุ่นก็ยังคงได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่แนวคิดชายเป็นใหญ่มีอิทธิพลอย่างเข้มข้นในสังคม (Nakanishi, 2018, p. 139)

2.2 การพยายามนำเสนอความหลากหลายของตัวละครชาย-หญิงในตัวบท

ในบทความนี้ผู้เขียนได้นำเสนอการปรากฏตัวของตัวละครชาย-หญิงในวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนของญี่ปุ่นภายใต้บริบทสังคมญี่ปุ่น ในรูปแบบการดูโทรทัศน์เรื่อง *โคนันเดอะซีรีส์* การดูชุดนี้นำเสนอคดีฆาตกรรมที่เกิดขึ้นในสังคม

ญี่ปุ่นและเป็นการก่อกวนของคนในสังคมที่มีความเกี่ยวข้องกันในระดับบุคคล การดูเรื่องนี้ฉบับหนังสือเริ่มผลิตเมื่อปี 1994 ต่อมาถูกนำไปดัดแปลงเป็นการดูโทรทัศน์และออกฉายในปี 1996 (ออกฉายพากย์ไทยในประเทศไทยปี 1998) ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศญี่ปุ่นมีการนำแนวคิดของตะวันตกอย่างความเท่าเทียมทางเพศมาใช้ ดังนั้นจึงพบว่าในคดีทั้งหมดที่เกิดขึ้นช่วง 5 ปีแรก ตัวละครหญิงมีแนวโน้มที่จะเข้ามามีบทบาทในตอนต่าง ๆ เพิ่มขึ้นในแต่ละปี จนถึงปีที่ 5 ตัวละครหญิงเข้ามามีบทบาทในเรื่องถึงร้อยละ 50 จากการเปรียบเทียบคดีฆาตกรรมที่เกิดขึ้นทั้งหมดใน 1 ปี (ใน 1 ปีมีจำนวนตอนทั้งหมดประมาณ 30 ตอน)

ภาพที่ 1 แผนภูมิแสดงการปรากฏตัวของตัวละครหญิงในการดูโทรทัศน์ชุด โคนันเดอะซีรีส์ ปี 1-5

การ์ตูนชุด โคนันเดอะซีรีส์ ชุดนี้นำเสนอให้ตัวละครหญิงเข้ามามีบทบาทสำคัญในเรื่อง อาทิ การวางตัวละครหญิงให้เป็นนักสืบหลักในบางตอน อาจกล่าวได้ว่าการดูเรื่องนี้อาศัยขนบวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนในการสร้างโครงเรื่องพร้อมกันนี้ยังอาศัยการสร้างชั่วตรงข้ามอย่างชาย-หญิงผ่านตัวละครที่ปรากฏในเรื่อง ทั้งนี้ชั่วตรงข้ามดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงบริบททางสังคมของญี่ปุ่น เรื่องการให้ความสำคัญกับเพศชายเหนือเพศหญิง ในขณะเดียวกันการดูเรื่องนี้ยังนำเสนอความพยายามของผู้อ่านอาจมองอย่างเพศหญิงที่สั่นคลอนชั่วอำนาจหลัก นำไปสู่การเผยให้เห็นถึงความสามารถที่ทัดเทียมกันของทั้งสองอำนาจ และนำไปสู่การเปิดบทบาทที่หลากหลายให้เพศหญิงได้โลดเล่นอยู่ในวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวน

2.2.1 ตัวละครหญิงกับบทบาทนักสืบ

วรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนนำเสนอเรื่องราวที่มุ่งความสนใจไปที่การสืบสวนสอบสวนรายละเอียด เบาะแส หลักฐาน และวิธีการ ด้วยหลักการใช้เหตุผลกับเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้น โดยนำเสนอเรื่องราวของกลุ่มคนที่ต้องมาร่วมตัวอยู่ในสถานที่เดียวกันและพบว่าหนึ่งในพวกเขานั้นถูกฆาตกรรม พวกเขาเรียกตำรวจเข้ามาตรวจสอบแต่ตำรวจกลับไม่พบเบาะแสหรือหลักฐานใด ๆ เลย อีกทั้งทุกคนต่างมีหรือไม่มีเหตุจูงใจในการก่อคดี และดูเหมือนว่าไม่มีใครเลยที่จะพูดความจริง เพื่อที่จะทำให้สถานการณ์คลี่คลาย นักสืบผู้ซึ่งมีความแปลกแต่ฉลาดเฉลียวจะเข้ามาทำหน้าที่เสาะหาหลักฐาน ตั้งข้อสังเกต สืบสวนผู้ต้องสงสัย และท้ายที่สุดก็จะทำหน้าที่ชี้ตัวคนร้าย ลักษณะดังกล่าวนี้เป็นลักษณะของขนบวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวน (Grella, 1970, p. 30) ขนบดังกล่าวทำให้เกิดการสร้างตัวละครนักสืบที่มีลักษณะเหมาะสมกับเรื่องเช่นความมีเหตุผลและความเฉลียวฉลาด ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นคุณสมบัติหลักที่ตัวละครนักสืบต้องมี เมื่อคุณสมบัติของนักสืบผนวกเข้ากับบริบททางสังคมญี่ปุ่น การดูโน่นเดอะซีรีส์ในช่วงเวลาดังกล่าวจึงจัดว่าเป็นการดูที่มีความทันสมัยอย่างมาก เมื่อเทียบกับการดูที่ผลิตออกมาในช่วงเวลาเดียวกัน เพราะนอกจากเนื้อเรื่องที่จำลองสภาพสังคมเสมือนจริง ตัว

ละครมีอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด รู้จักผิดชอบชั่วดี อนึ่งคือเป็นเรื่องราวที่สร้างตัวละครออกมาได้เหมือนมนุษย์จริง ไม่มีพลวัตรพิเศษ ไม่ได้มีความเป็นยอดมนุษย์เหมือนตัวเอกในเรื่องอื่นที่ฉายในช่วงปีเดียวกันอย่าง *เซนต์เซย์ย่า เทพบุตรดาวหาง, อินุยาฉะ เทพอสัญจิงจอกเงิน, หรือเซเลอร์มูน* นอกจากนั้น การดูเรื่องนี้ยังมีการนำเสนอบทบาทของเพศหญิงในลักษณะที่เด่นชัดขึ้น กล่าวคือ ณ ช่วงเวลาในเรื่องคือช่วงที่ประเทศญี่ปุ่นมีการเปิดรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาในสังคม อันจะเห็นได้จากการปรากฏตัวละครชาวต่างชาติอยู่บ้างในบางตอน การแต่งกายและทรงผม อย่างในตอนที่ 233 “ความลับของเมงุระที่ถูกผนึกไว้” ปรากฏตัวละครผู้หญิงที่แต่งกายไม่เหมือนคนญี่ปุ่นซึ่งถูกกล่าวถึงไว้ว่า “พวกเธอแต่งชุดที่เปรี้ยวจี๊ดพอ ๆ กัน” และตัวละครนักสืบยังกล่าวต่อว่า “ก็แหม ทั้ง 3 คนนี้นะ ดูยังไงก็ไม่เหมือนกับคนญี่ปุ่นธรรมดาเลยนี่นา” (Gosho, 2007, SS5, EP233, 09:25) หรือการกล่าวถึงวัฒนธรรมบางอย่าง อาทิ การกินเค้กของตัวละครในตอนที่ 33 “คดีฆาตกรรมในร้านกาแฟ” มีบทสนทนาระหว่างตัวละครที่สะท้อนให้เห็นว่า วัฒนธรรมตะวันตกได้เข้ามามีอิทธิพลต่อวิถีการใช้ชีวิตของคนในสังคม ณ ช่วงเวลาดังกล่าวในเรื่อง

โมริ รัน : อะ จริงสิ โคนันคงชอบกินเค้กไข่ม้อย เคียวที่จะซื้อไปให้ก็แล้วกันนะ แล้วต้องยอมกลับบ้านดี ๆ ละนะ
[เน้นโดยผู้เขียน] (Gosho, 2006, SS1, EP33, 03:42)

จากบทสนทนาระหว่างตัวละครข้างต้น จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาแทรกซึมอยู่ในบริบทสังคมญี่ปุ่นตั้งแต่เรื่องพื้นฐานอย่างวัฒนธรรมการกิน คำพูดของตัวละครที่กล่าวว่า “โคนันคงชอบกินเค้กไข่ม้อย” ซึ่งตัวละครโคนันคงเป็นคนญี่ปุ่น สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงการเริ่มบริโภควัฒนธรรมตะวันตกของคนญี่ปุ่นที่ถูกถ่ายทอดผ่านตัวบท และตัวบทนี้ยังสะท้อนแนวคิดเรื่องความเท่าเทียมทางเพศในลักษณะการสร้างตัวละครหญิงให้สามารถรับบทบาทนักสืบที่ท้าทายหรือทดแทนนักสืบชายได้ การเข้ามามีบทบาทในฐานะนักสืบของเพศหญิงในวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนของตะวันตกนั้นเริ่มมีขึ้นในช่วงปี 1860 โดยบทบาทของเพศหญิงก้าวไปไกลกว่าการเป็นเหยื่อและเข้าสู่บทบาทอย่างอาชญากรหรือนักสืบซึ่งล้มล้างทัศนคติทางเพศแบบเดิมที่เคยมีอยู่ (Wänggren, 2017, p. 165) ในการดูโคนันเรื่องนี้ก็มีการนำเสนอตัวละครหญิงทั้งสองบทบาทเช่นกัน ภาพลักษณ์ของเพศหญิงที่ปรากฏในฐานะนักสืบเป็นการสะท้อนบริบทสังคมญี่ปุ่นที่เกิดความเปลี่ยนแปลงไปจากบริบทดั้งเดิมในเรื่องแนวคิดการทำงานของผู้หญิงที่ว่า “สถานที่ของผู้หญิงคือในบ้าน” ผู้หญิงเริ่มเข้าสู่พื้นที่ของการทำงานมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นผู้หญิงในฐานะนักสืบยังสะท้อนให้เห็นถึงการเข้าไปมีบทบาทในอาชีพที่แต่เดิมเป็นอาชีพของผู้ชายอย่างอาชีพที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย การเมือง เศรษฐกิจ และอาชีพที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม การเพิ่มขึ้นของนักสืบผู้หญิงในวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนช่วงปลายศตวรรษที่ 19 สามารถคาดการณ์ได้ว่าเกิดขึ้นจากความเชื่อมโยงกันระหว่างสภาพสังคมสมัยใหม่และค่านิยมเรื่องเพศที่เปลี่ยนไป (Grella, 1970, pp. 46-48) ทำให้เกิด “ภาพลักษณ์ของเพศหญิงแบบใหม่” ในตัวบทนี้มีการนำเสนอตัวละครหญิงในลักษณะดังกล่าวเช่นกัน อาทิ ตอนที่ 33 “คดีฆาตกรรมในร้านกาแฟ” ปรากฏตัวละครเพศหญิงอย่างคิซากิ ซึ่งประกอบอาชีพทนาย ในคดีนี้เธอเข้ามารับบทนักสืบเนื่องจากร้านกาแฟที่เธอนัดกับลูกสาวของเธอไว้เกิดคดีฆาตกรรม

คิซากิ : เลือดที่อยู่บนประตูนั้นน่าจะหยดจากศพในตอนที่คุณร้ายยกร่างของผู้ตายข้ามช่องนั้นไป คนร้ายรัดคอผู้ตายจนหมดสติ แทะผู้ตายที่หน้าห้องน้ำแล้วยกศพใส่ห้องน้ำ ดึงเชือกจากนอกห้องน้ำให้เลือดกระเซ็นเพื่อทำให้ดูเหมือนผู้ตายถูกฆ่าในห้องน้ำ ถ้าเป็นแบบนี้ถึงจะรู้ว่าเป็นฝีมือคนในร้าน แต่คนร้ายที่ลอบฆ่านั้นไม่ได้จะหลุดจากข้อสงสัย [เน้นโดยผู้เขียน]

สารวัตร : หรือว่า คนร้ายก็คือ

คิซากิ : มีแต่คุณนั่นแหละคะ คุณโตโนยามะ [เน้นโดยผู้เขียน] (Gosho, 2006, SS1, EP33, 17:20-17:50)

การรับบทนักสืบของตัวละครหญิงในตอนนี้นำให้บทบาทของตัวละครชายอย่างสรวัดที่ปกติแล้วจะต้องทำหน้าที่ดังกล่าวลดลง กลายเป็นเพียงตัวละครที่แสดงความไม่รู้ออกมาและตั้งคำถามให้ตัวละครหญิงนักสืบตอบ จึงยังเป็นการเน้นบทบาทและความสามารถของตัวละครหญิงคนนี้อย่างมากขึ้น สำหรับตอน “คดีฆาตกรรมในร้านกาแฟ” ถือว่าเป็นตอนแรกที่ตัวละครหญิงเข้ามาทำหน้าที่นักสืบแทนตัวละครชายได้อย่างโดดเด่น และเป็นที่น่าสนใจว่าตัวละครหญิงอย่างคิซึกินั้น ทุกครั้งที่ปรากฏตัวออกมา เธอจะเป็นตัวละครหญิงเพียงคนเดียวที่มีบทบาทสวนทางกับขนบวรรณกรรมและบริบททางสังคมของญี่ปุ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าตัวละครนี้ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกอย่างเต็มที่ สังเกตได้จากบทพูดที่กล่าวถึงพฤติกรรมการกินไข่ดาวของเธอ อย่างไรก็ตาม แม้จะกล่าวว่าตัวละครหญิงคนนี้เป็นอิสระ หลุดออกจากกรอบของ “ความเป็นหญิง” ตามขนบหรือบริบทดั้งเดิมของสังคมญี่ปุ่น แต่ก็ไม่สามารถข้ามเส้นแบ่งทางเพศที่ถูกขีดไว้และขึ้นมาอยู่เหนือเพศชายได้อย่างชัดเจนนัก ทั้งนี้เป็นเพราะการนำเสนอตัวละครหญิงให้กลายเป็นนักสืบนั้น มีเงื่อนไขคือตัวละครหญิงจะต้องมีท่าทางอย่างนักสืบชาย เพื่อเป็นการแสดงออกให้เห็นถึงความแข็งแกร่งทางร่างกายและจิตใจ และการปรากฏตัวของเพศหญิงในบทบาทนักสืบต้องจำกัดลักษณะเฉพาะของพวกเธอด้วยการเลียนแบบตัวละครชาย (Sims, 2010, p. 12) ซึ่งตัวบทนี้ก็ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวอย่างเคร่งครัด ทั้งการสร้างบทพูดให้ตัวละครที่เน้นให้เห็นถึงความมั่นใจและสามารถต่อรองกับตัวละครชายได้

- คิซึกิ : ยังไงก็ตาม ดูจากเลือดจากศพผู้ตาย คนร้ายน่าจะโดนเลือดกระเด็นไปเปื้อนที่ตัวแน่ ๆ แต่ไม่มีร่องรอยติดอยู่ที่หน้าต่างที่คาดว่าเป็นทางหนีของคนร้าย มันผิดปกตินะ
- สรวัด : แต่ว่า... คนร้ายอาจจะเช็ดออกไปก็ได้ละ [เน้นโดยผู้เขียน]
- คิซึกิ : คนร้ายที่ลืมาอาวุธเอาไว้แล้วรีบหนีไปจากที่เกิดเหตุอย่างนี้นะจะทำแบบนั้นหรือคะ เป็นการจงใจทิ้งเอาไว้เพราะถือออกมาด้วยไม่ได้คะ คนร้ายก็คือคนใดคนหนึ่งที่อยู่ในร้านนี้ [เน้นโดยผู้เขียน]
- สรวัด : แต่ว่าคุณคิซึกิ ศพนะมันล้มขวางประตูอยู่นะครับ ไม่มีร่องรอยการลากศพเข้าไปเลย ห้องน้ำข้าง ๆ ก็ไม่มีหน้าต่างด้วย แล้วคนร้ายจะออกจากห้องน้ำนี้ไปได้ยังไงกันล่ะครับ
- คิซึกิ : ก็มีอยู่ทางนี่คะ ด้านบนไง
- สรวัด : ด้านบน ช่องแค่นั้นนะ? ยังไงก็เถอะ ผู้ใหญ่ก็จะคงจะ...เอ่อ
- คิซึกิ : คุณนะ ช่วยปีนขึ้นไปดูหน่อยซิ เพื่อไม่ให้แต่ต้องที่เกิดเหตุใช้ห้องน้ำข้าง ๆ นี่ก็แล้วกัน
- ตำรวจ : พอจะผ่านได้ครับ
- คิซึกิ : เห็นมั๊ยละ
- สรวัด : แต่ว่าคนร้ายโดนเลือดไปกระเด็นเปื้อนนะ ตอนปีนก็น่าจะมีเลือดเปื้อนกำแพงบ้าง [เน้นโดยผู้เขียน]
- คิซึกิ : โชคดีที่ในนี้มีน้ำให้ล้าง มีกระดาดให้เช็ดด้วย ตอนที่ปีนข้ามกำแพงจะเช็ดออกเพื่อไม่ให้เหลือหลักฐานก็ได้นี่คะ [เน้นโดยผู้เขียน]
- สรวัด : แต่ว่าถ้าเกิดมีใครบังเอิญเข้ามาเห็นล่ะ [เน้นโดยผู้เขียน]
- คิซึกิ : อ้าว คุณไม่รู้หรือคะ ห้องน้ำที่นั่นนะ ประตูเข้าออกมีกลอนด้วยนะ ถ้าใส่กลอนซะก็เป็นห้องปิดตายในละคะ [เน้นโดยผู้เขียน] (Gosho, 2006, SS1, EP33, 10:43-12:13)

จากบทสนทนาข้างต้น จะเห็นถึงความพยายามในการถกเถียงกันถึงประเด็นที่เกิดเหตุของคดี รวมถึงความน่าจะเป็นของคนร้ายที่จะหลบหนีออกจากที่เกิดเหตุ ซึ่งบทสนทนานี้สะท้อนให้เห็นถึงความเฉลียวฉลาดและการใช้เหตุผลในการอธิบายวิธีการของคนร้าย รวมไปถึงสะท้อนให้เห็นถึงความแข็งแกร่งทางจิตใจที่กล้าเผชิญหน้ากับคดีฆาตกรรมและเอาตัวเข้าไปร่วม

เหตุการณ์ ไม่เพียงแต่ความแข็งแกร่งทางจิตใจ ทางร่างกายก็เช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากภาพที่ 2 ด้านล่างที่นำเสนอฉากของการต่อสู้กันระหว่างคนร้ายและตัวละครนักสืบหญิง

ภาพที่ 2 ฉากที่ตัวละครนักสืบหญิงจัดการกับคนร้าย (Gosho, 2006, SS1, EP33, 19:02)

ภาพที่ 2 ข้างต้นเป็นภาพของคิซึกิ (ตัวละครหญิง) ที่จัดการกับคนร้ายซึ่งกำลังหนีการจับกุม โดยเริ่มจากซ้ายมือสุดจะเห็นว่าคนร้ายมีขนาดตัวที่ใหญ่กว่าตัวละครชายที่พยายามเข้าไปจับ คนร้ายจึงสามารถผลักตัวละครชายทั้งชายและขวาของตัวเองให้พ้นทางได้แล้วพุ่งมายังคิซึกิ ภาพถัดมาจะเห็นว่าคิซึกิจับคนร้ายทุ่ม และภาพขวาสุดเป็นตอนที่คนร้ายถูกทุ่มลงพื้น แล้วด้วยการจัดการของคิซึกิเพียงคนเดียว ดังนั้นจะเห็นว่าตัวบทนี้สร้างให้ตัวละครหญิงเป็นนักสืบภายใต้เงื่อนไขของการเลียนแบบคุณลักษณะของเพศชาย และสะท้อนให้เห็นว่าแม้ว่าสังคมจะได้รับอิทธิพลตะวันตกเรื่องความเท่าเทียมทางเพศมา แต่ก็ไม่สามารถกล่าวได้ชัดเจนว่าเพศหญิงสามารถทลายแนวคิดชายเป็นใหญ่ที่เป็นขนบและบริบทดั้งเดิมของสังคมไปได้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าตัวละครคิซึกิจะปรากฏตัวออกมาเป็นครั้งคราวเท่านั้น นอกจากตัวละครหญิงอย่างคิซึกิแล้ว ตัวบทนี้ยังนำเสนอตัวละครหญิงอย่างโมริ รัน และซึซึกิ โซโนโกะ ให้รับบทนักสืบด้วยเช่นกัน อาทิ ตอนที่ 35-36 “คดีฆาตกรรมซ่อนเงื่อน” ซึ่งปรากฏในภาพที่ 3 เป็นฉากตอนที่ตัวละครหญิงโมริ รัน จัดการกับคนร้ายที่จะเข้ามาทำร้ายรันกับโคนัน

ภาพที่ 3 ตัวละครหญิงโมริ รัน จัดการกับคนร้ายที่จะเข้ามาทำร้ายรันกับโคนัน (Gosho, 2006, SS1, EP36, 09:00)

ภาพที่ 3 ข้างต้นเป็นฉากตอนที่โมริ รัน จัดการกับคนร้ายที่เข้ามาทำร้ายรันระหว่างที่ไฟดับ จากภาพจะเห็นขวานที่คนร้ายใช้เป็นอาวุธถูกรันเตะจนหัก ซึ่งการนำเสนอการสวมบทเป็นนักสืบของเธอคือการที่เธอต้องแสดงศักยภาพทางด้านร่างกายออกมาเช่นเดียวกันกับตัวละครหญิงคิซึกิ อย่างไรก็ตาม การแสดงความแข็งแกร่งนี้อาจถูกมองว่า การที่เพศหญิงจะขึ้นมาบิบทบาทในเรื่องได้นั้นจะต้องมีคุณสมบัติของเพศชายอย่างความแข็งแกร่งเข้าไปร่วมด้วย แม้ว่าตัวละครหญิงอย่างโมริ รัน จะถูกนำเสนอภาพลักษณ์ของหญิงแกร่งแห่งการ์ตูนโคนัน แต่ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นคือเธอมักจะถูกนำเสนอบทบาทในลักษณะของแม่บ้านที่ทำหน้าที่จ่ายตลาด ทำกับข้าว ทำความสะอาดบ้านด้วยเช่นกัน จากภาพลักษณ์ที่ถูกนำเสนอ อนุมานได้ว่าการตูนโคนันพยายามสื่อให้เห็นถึงคุณสมบัติ “ความเป็นหญิง” ที่สังคมพึงประสงค์ แม้ว่าความแข็งแกร่งด้านร่างกายเป็นหนึ่งใน

กระบวนการสร้างเพศหญิงให้กลายเป็นนักสืบ สำหรับตัวละครโมริ รัน แล้ว เมื่อเปรียบเทียบกับคิซากิ โมริ รันกลับกลายเป็น “นักสืบหุ่นเชิด” โดยจะเห็นได้จากภาพที่ 4 และเช่นเดียวกันกับตัวละครหญิงที่มักได้รับบทนักสืบอีกคนอย่างชิซึกิ โซโนโกะ ที่ปรากฏในภาพที่ 4

ภาพที่ 4 โมริ รัน รับบทนักสืบ โดยมีคุโด ชินอิจิ (โคนัน) ช่วยบอกผ่านโทรศัพท์รูปต่างๆ
(Gosho, 2007, SS2, EP88, 12:54, 11:51)

ภาพที่ 5 ตัวละครหญิงโซโนโกะรับบทนักสืบ โดยมีโคนันสวมรอยซ่อนอยู่หลังโซฟา
(Gosho, 2007, SS4, EP153, 15:08, 16:54)

ภาพที่ 4 และ 5 เป็นภาพที่ตัวละครหญิงทั้งสองกำลังรับหน้าที่นักสืบผู้เปิดเผยความจริงของคดี กรณีแรกในภาพที่ 4 โมริ รันกลายเป็นนักสืบเพราะเธอต้องการหาตัวคนร้ายที่ทำร้ายโซโนโกะและครูสมัยประถมของเธอ โดยได้รับความช่วยเหลือจากคุโด ชินอิจิ (ชื่อจริงของโคนัน) ในการสืบสวนและหาหลักฐาน จะเห็นว่าการนำเสนอภาพในลักษณะที่ตัวละครซ้อนทับกัน อาจมองได้ว่าการเป็นนักสืบของตัวละครหญิงเกิดจากการรวมตนเองเข้ากับตัวละครชายเพื่อให้เธอมีคุณลักษณะในการ กลายเป็นนักสืบได้ เช่นเดียวกันกับกรณีของโซโนโกะในภาพที่ 5 จะเห็นว่าการนำเสนอตัวละครเป็นไปในลักษณะที่ตัวละคร นักสืบซ้อนทับกับตัวแทน ซึ่งในกรณีของโซโนโกะจะเป็นลักษณะของการถูกควบคุมอย่างสมบูรณ์ โดยที่ตัวโซโนโกะเองไม่รับรู้ เนื่องจากเธอโดนเข็มยาสลบทำให้หลับไป โคนันจึงสามารถเข้ามาสวมรอยและไขคดีได้ จึงอาจกล่าวได้ว่ากระบวนการที่เพศ หญิงจะกลายเป็นักสืบได้นั้นเกิดจากการรับเอา “ความเป็นชาย” เข้าไปและแสดงออกซึ่งคุณลักษณะความเป็นชายออกมา หรืออีกกรณีคือการถูกควบคุมโดยที่เพศหญิงปราศจากการรับรู้ตนเอง

นอกจากตอนนี้ ตัวบทยังนำเสนอตัวละครหญิงทั้งสองนี้ในฐานะนักสืบอีกหลายครั้ง แต่ความแตกต่างของตัวละคร คิซากิกับตัวละครนักสืบหญิงทั้งสองคือ ตัวละครนักสืบหญิงทั้งสองถูก “เชิด” โดยตัวละครชาย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการที่ตัว ละครหญิงจะกลายเป็นักสืบได้นั้นในมุมหนึ่งคือการถูกควบคุมอย่างสมบูรณ์และเข้าไปสวมรอยโดยตัวละครชาย และอีกมุม หนึ่งคือการทำให้กลายเป็นตัวแทนโดยการบอกบทและให้ทำตามอย่างประโยคที่ว่า “ฉันจะพูดให้รันฟังทางโทรศัพท์แล้วรันก็ พูดไปตามนั้นนะ” (Gosho, 2007, SS2, EP88, 11:02) หรือ “แค่เอาเนื้ติดไว้ที่หูแล้วก็พูดตามที่ชินอิจิบอก แค่นั้นก็พอใช้มัย” (Gosho, 2007, SS2, EP88, 11:20) อย่างในภาพที่ 4 ซึ่งทำให้ตัวละครนักสืบหญิงไม่ต่างอะไรกับหุ่นเชิดที่อยู่หน้าฉากและถูก ควบคุมบงการด้วยตัวละครชาย การนำเสนอเช่นนี้สะท้อนให้เห็นถึงบริบททางสังคมญี่ปุ่นที่ให้ความสำคัญกับแนวคิดชายเป็น

ใหญ่ผ่านคำพูดของตัวละครที่หากดูผิวเผินเหมือนจะไม่มีนัยแอบแฝง แต่ความจริงแล้วการพูดว่า “พูด (ทำ) ตามที่ชินอิชิบอก” (Gosho, 2007, SS2, EP88, 11:24) ก็เหมือนการยอมรับอำนาจเพศชายที่แฝงอยู่ในตัวบทไปโดยปริยาย แม้ว่าตัวละครหญิงเหล่านี้จะถูกเลือกให้รับบทเป็นนักสืบในบางตอนของเรื่อง แต่ตัวละครเหล่านี้กลับไม่ได้ทำหน้าที่เป็นนักสืบหลักหรือเข้ามาแทนที่นักสืบชายที่มีอยู่ในเรื่อง การกลายเป็นนักสืบของตัวละครหญิงในตัวบทนี้จะเกิดขึ้นจากภาวะความจำเป็นบางอย่างที่เรียกร้องให้ตัวละครดังกล่าวต้องออกมาทำหน้าที่สืบสวนคดีด้วยตนเอง ยิ่งไปกว่านั้นสำหรับตัวบทนี้ตัวละครหญิงที่เข้ามารับบทนักสืบอย่างกะทันหันต้องมีลักษณะหรือพฤติกรรมบางอย่างที่จัดว่าเป็นคุณสมบัติของตัวละครชาย อาทิ ความกล้าหาญหรือความแข็งแรง ซึ่งเมื่อกล่าวตามขนบวรรณกรรมแล้ว เป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับความเป็นผู้หญิงตามขนบ และแม้ว่าการแสดงออกซึ่งคุณสมบัติของความกล้าหาญและความแข็งแรงที่มีในเพศหญิงจะเป็นเรื่องที่ดี แต่หากมองอีกมุมหนึ่งจะพบว่า เพื่อให้ได้พื้นที่ในสังคมที่ชายเป็นใหญ่จึงต้องแสดงออกถึงความเป็นชาย เพื่อที่จะสามารถต่อรองกับสังคมได้ หรือมิฉะนั้นหากเพศหญิงต้องการพื้นที่ในสังคมก็ต้องยินยอมให้ตนเองถูกควบคุมโดยสังคมกระแสหลักจึงจะสามารถปรากฏตัวอยู่ในเรื่องได้

บทบาทนักสืบสำหรับตัวบท *โคนันเดอะซีรีส์* จะเห็นได้ว่าตัวบทนี้มีความพยายามในการนำเสนอให้เห็นว่าทั้งเพศชายและเพศหญิงก็สามารถรับบทนักสืบได้ หากมองในมุมของการทำหน้าที่นักสืบในคดีต่าง ๆ ตามที่ยกตัวอย่าง จะเห็นถึงกระบวนการของตัวละครในการสืบสวนคดี สิ่งที่แตกต่างกันคือ ใหญ่เมื่อเพศหญิงต้องรับบทนักสืบอย่างโมริ รัน และโซโนโกะ จะเห็นได้ว่าพวกเธอไม่ได้ลงมือมีส่วนร่วมกับการสืบสวนเท่าใดนัก แต่พวกเธอจะทำหน้าที่ไขคดีในตอนท้ายของเรื่องแทน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะด้วยขนบของวรรณกรรมประเภทนี้ที่ทำให้สถานที่เกิดเหตุหรือสภาพสังคมกลายเป็นพื้นที่อันตรายเกินกว่าจะให้ตัวละครหญิงเหล่านี้ลงมาเล่นในสนาม อย่างไรก็ตาม ด้วยความที่ตัวบทนี้เกิดขึ้นในช่วงที่อิทธิพลตะวันตกเริ่มเข้ามามีบทบาทในญี่ปุ่น จึงมีการรับเอาแนวคิดอย่างความเท่าเทียมทางเพศมาใช้อย่างเช่นการสร้างให้ทั้งเพศชายและเพศหญิงได้รับบทบาทนักสืบ สร้างตัวละครนักสืบหญิงที่เข้ามาทำหน้าที่สืบสวนแทนตัวละครชายอย่างคิซากิ เอริ การนำเสนอตัวละครหญิงคนนี้ในฐานะนักสืบนั้นมีความแตกต่างอย่างมากกับตัวละครนักสืบหญิงทั้งสองที่ได้กล่าวไปก่อนหน้านี้ กล่าวคือตั้งแต่เริ่มเกิดคดีกระบวนการสืบสวน หาหลักฐาน ตลอดจนการจับกุมคนร้าย คิซากิจะเป็นตัวละครที่เข้าไปทำหน้าที่เหล่านี้แทน ทั้ง ๆ ที่ในฉากนั้นมีตัวละครชายที่เป็นตำรวจหรือนักสืบปรากฏร่วมด้วย แม้ว่าการทำหน้าที่นักสืบของตัวละครหญิงอย่างคิซากิจะทำให้ตัวละครชายที่อยู่ร่วมฉากใช้การไม่ได้ชั่วคราว แต่ก็ยังไม่อาจกล่าวได้ว่าตัวละครนี้ทำให้เกิดการพลิกขนบและบริบทของเรื่องด้วยการสร้างให้เพศหญิงมีอำนาจเหนือเพศชายได้ เนื่องจากตัวละครนี้เป็นตัวละครที่ปรากฏออกมาน้อยครั้ง และด้วยจำนวนการปรากฏตัวที่น้อยมากทำให้การปรากฏตัวของเธอในแต่ละครั้งเปรียบเสมือนการแสดงความเป็นไปได้ในความพยายามท้าทายขนบและบริบทดั้งเดิมที่มีอยู่เพียงเท่านั้น การนำเสนอบทบาทนักสืบผ่านตัวละครทั้งเพศชายและเพศหญิงของตัวบทที่ศึกษานี้สะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติที่แฝงอยู่ กล่าวคือขนบวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนและบริบททางสังคมวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมของญี่ปุ่นอย่างการให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าเพศหญิงยังคงมีอิทธิพลต่อการสร้างผลงานและการใช้ชีวิตของคนในสังคม

2.2.2 ตัวละครหญิงกับบทบาทเหยื่อ

ตามขนบวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนแล้ว ตัวละครที่ถูกขบไล่หรือตัวละครที่ไม่เหมาะสมกับสังคมคือตัวละครเหยื่อและฆาตกร ตัวละครที่มักตกเป็นเหยื่อนั้นมักจะเป็นพ่อหรือแม่ที่นิสัยไม่ดี คนที่ปฏิเสธการแต่งงาน คนที่ปฏิเสธจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคม หรือเป็นผู้ที่กระทำความผิดหรือละเมิดความเชื่อบางอย่างที่มีอยู่ในสังคม ด้วยเหตุนี้ตัวละครที่มีคุณลักษณะดังกล่าวจึงเป็นตัวละครที่ไม่เป็นที่พึงประสงค์ และเมื่อกล่าวถึงบริบทของสังคม ไม่เพียงแต่สังคมญี่ปุ่นแต่ยังรวมไปถึงสังคมอื่นในแง่ของการไม่ปฏิบัติตามหรือละเมิดกฎเกณฑ์ของสังคม ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าบุคลลักษณะนี้ก็จะถูกผลักออกจากสังคมเช่นกัน เมื่อดูจากการสร้างตัวละครของการ์ตูนโคนันจะพบว่า การสร้างตัวละครน่าจะได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดชายเป็นใหญ่

ของบริบทสังคมญี่ปุ่นที่เป็นฉากของเรื่อง จึงทำให้ตัวละครส่วนมากเป็นเพศชายรวมไปถึงเหยื่อด้วย แต่เมื่อพิจารณาแล้ว ดูเหมือนว่าการนำเสนอเพศชายในฐานะของเหยื่อกลับสะท้อนให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันที่เกิดขึ้นระหว่างเหยื่อเพศชาย และเหยื่อเพศหญิง ซึ่งจะเห็นได้จากการนำเสนอสภาพของเหยื่อทั้งสองที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง การนำเสนอดังกล่าวยิ่งเป็นการขบขันให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับแนวคิดชายเป็นใหญ่ที่อยู่ในบริบทสังคมญี่ปุ่น ดังจะเห็นได้จากการนำเสนอลักษณะของเหยื่อในการ์ตูนในแง่ของการจำแนกผ่านเพศสภาพ ยกตัวอย่างเช่นกรณีการตายในลักษณะเดียวกันอย่างการถูกรัดคอของเหยื่อในภาพที่ 6 และภาพที่ 7

ภาพที่ 6 เหยื่อเพศชายที่ตายด้วยการถูกรัดคอ (Gosho, 2007, SS3, EP93, 06:37)

ภาพที่ 7 เหยื่อเพศหญิงที่ตายด้วยการถูกรัดคอ (แขวนคอ) (Gosho, 2007, SS5, EP241, 13:02)

ภาพที่ 6 และภาพที่ 7 เป็นการนำเสนอสภาพของเหยื่อเพศชายและหญิงหลังถูกฆ่า ด้วยวิธีการรัดคอหรือการใช้อาวุธสังหารที่มีลักษณะเหมือนเชือกรัดที่คอและทำให้เกิดการขาดอากาศหายใจ ทั้ง 2 ภาพนี้มีการเลือกใช้มุมใกล้ (close up) เพื่อให้เห็นสภาพของเหยื่ออย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสีหน้าของเหยื่อที่แสดงออกมา จะเห็นได้ว่าแม้จะเป็นการตายในลักษณะเดียวกันแต่แตกต่างกันตรงการแสดงออกทางสีหน้า เหยื่อเพศชายเมื่อถูกฆ่าจะปรากฏสีหน้าที่ผ่อนคลายคล้ายการนอนหลับไปเฉย ๆ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับเหยื่อเพศหญิงในภาพที่ 7 กลับพบว่ากรณีของเธอจะเป็นสิ่งที่ทรมานกว่ามาก เนื่องจากดวงตาเบิกโพลง ปากเผยอ แสดงถึงการขาดอากาศ การนำเสนอภาพเหยื่อในลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับเรื่องเพศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตามบริบทสังคมญี่ปุ่น เพศชายจะเป็นเพศที่ไม่แสดงออกทางอารมณ์ นอกจากการฆ่ารัดคอแล้ว วิธีการอื่น อาทิ การถูกของมีคมแทงเข้าร่างกาย หรือการถูกยิงหรือตี ก็นำเสนอในลักษณะเดียวกัน

ภาพที่ 8 เหยื่อเพศหญิงถูกของมีคมแทง (Gosho, 2006, SS1, EP33, 08:41)

ภาพที่ 9 เหี่ยวเพศหญิงถูกของมีคมแทง (Gosho, 2007, SS4, EP163, 10:21)

ภาพที่ 10 เหี่ยวเพศชายถูกของมีคมแทง (Gosho, 2006, SS1, EP37, 05:45)

ภาพที่ 11 เหี่ยวเพศชายถูกของมีคมแทง (Gosho, 2007, SS5, EP194, 22:25)

ภาพที่ 8 และ 9 เป็นภาพการนำเสนอเหี่ยวเพศหญิงที่ถูกแทงด้วยของมีคม จะเห็นว่าเหี่ยวเพศหญิงปรากฏเลือดออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน เมื่อเทียบกับเหี่ยวเพศชายในภาพที่ 10 ที่มีอาวุธอย่างที่ชะน้ำแข็งปักอยู่ที่อก และภาพที่ 11 ศพที่มีดาบปักอยู่กลางหลัง จะเห็นว่าแผลที่ถูกของมีคมแทงไม่ปรากฏรอยเลือด อาจกล่าวได้ว่าการให้ภาพศพในลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นถึงความรุนแรงที่กระทำต่อเหยื่อต่างกัน ซึ่งลักษณะดังกล่าวเผยให้เห็นความไม่เท่าเทียมกันของเพศสถานะของเหยื่อ ยิ่งไปกว่านั้น การตายในลักษณะอื่นอย่างการถูกของแข็งกระแทกที่ศีรษะอย่างภาพที่ 12 และภาพที่ 13

ภาพที่ 12 เหี่ยวเพศหญิงที่ถูกตีด้วยไม้เบสบอล (Gosho, 2007, SS5, EP233, 12:19)

ภาพที่ 13 เหยื่อเพศชายที่ถูกกระถางต้นไม้ทุบศีรษะ (Gosho, 2007, SS2, EP55, 04:21)

จะเห็นได้จากภาพที่ 12 ว่าเหยื่อเพศหญิงจะถูกนำเสนอในลักษณะที่เปิดเผยมากกว่าศพของเพศชายอย่างในภาพที่ 13 ซึ่งเห็นเพียงครึ่งหน้าของศพที่นอนคว่ำหน้าเท่านั้น การนำเสนอศพเพศหญิงในภาพที่ 12 นั้น ผู้ตายอยู่ในลักษณะนั่งพิงกำแพง และหันหน้าออกทำให้เห็นรอยเลือด ท่าทาง สีหน้า และลักษณะการตายได้อย่างชัดเจน อาจกล่าวได้ว่าการนำเสนอภาพลักษณะของศพเพศหญิงในลักษณะเปิดเผยชัดเจนเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความอ่อนแอของเพศหญิงที่มักถูกทำร้ายได้ง่าย อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเพศหญิงด้วย อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ในการนำเสนอตัวละครเพศหญิงในวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนที่ศึกษาอย่างตัวบทนี้ เผยให้เห็นถึงความรุนแรงที่มีต่อเพศหญิงผ่านการสร้างฉากของเหยื่อเพศหญิง แม้ว่าจะมีลักษณะการตายที่แตกต่างกัน แต่ภาพลักษณ์ที่ปรากฏในเรื่องกลับสะท้อนให้เห็นว่าความรุนแรงที่กระทำต่อเพศหญิงเกิดขึ้นในระดับเดียวกันไม่ว่าจะใช้วิธีการฆ่าแบบใดก็ตาม

2.2.3 ตัวละครหญิงกับบทบาทฆาตกร

นอกจากบทบาทของตัวละครหญิงที่ปรากฏทั้งในบทนักสืบและเหยื่อแล้วนั้น บทบาทฆาตกรสำหรับตัวบทนี้ก็นำเสนอให้เห็นถึงความเป็นไปได้ของทั้งเพศชายและเพศหญิงที่จะก่ออาชญากรรม เนื่องจากขนบวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนเป็นพื้นที่ของเพศชาย จึงสามารถพบตัวละครชายในฐานะอาชญากรได้ไม่ยาก และเหยื่อของฆาตกรชายก็มีทั้งชายและหญิง ซึ่งอย่างที่กล่าวไปแล้วว่าเมื่อเหยื่อเป็นเพศหญิงจะปรากฏร่องรอยของความรุนแรงที่เห็นได้มากกว่าเหยื่อที่เป็นเพศชาย เมื่อกล่าวถึงบทบาทของเพศหญิง ตามขนบวรรณกรรมแล้วมักจะถูกจัดให้เป็นเหยื่อหรือผู้เคราะห์ร้าย ซึ่งตัวบทนี้ส่วนใหญ่จะปรากฏตัวละครชายในบทบาทของฆาตกร ในขณะที่เพศหญิงก็ได้รับบทดังกล่าวด้วยแม้ว่าจะมีจำนวนไม่มากนักเมื่อเทียบกับตัวละครชาย แต่การพลิกบทบาทของเพศหญิงโดยนำเสนอให้เห็นในตัวบทนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไปได้ของเพศหญิงที่จะต่อกรกับเพศตรงข้ามและสามารถเอาชนะอำนาจที่อยู่เหนือกว่าได้ในที่สุด อาทิ ตอนที่ 47 “คดีฆาตกรรมบ้านพักภูเขาหิมะ” เป็นตอนที่ฆาตกรหญิงฆ่าด้วยวิธีการเอาไม้แทงทะลุปอดแล้วจับผู้เคราะห์ร้ายมัดไว้แล้วปล่อยให้ค่อย ๆ หมดลมจนเสียชีวิต แม้ว่าจะตัวบทจะไม่ได้แสดงให้เห็นถึงวิธีการที่ชัดเจน แต่การกระทำดังกล่าวสะท้อนให้เห็นผ่านบทสนทนาของตัวละครและภาพของเหยื่อ

- อาจารย์อาโอยาม่า : เหลวไหลน่า ถ้าบทความนี้ออกไปเป็นชื่อเธอก็ไม่มีใครเชื่อถือหรอกน่า แต่ถ้าให้ฉันเป็นคน
แกล้งล่ะก็ โลกต้องจับตามองแน่ แบบนั้นพ่อเธอที่ตายไปคงดีใจมากกว่านะ ฮะ ฮะ ฮ่า
- คาโอริ : ตอนนั้นฉันเองที่เริ่มคิดแผนที่จะฆ่าเค้า คนที่เหยียบย่ำความรู้สึกที่ฉันมีต่อพ่อโดยการ
แทงที่ปอดของมันเป็นทั้ง 2 ข้างเพื่อให้มันตายอย่างทรมานที่สุด แต่ถึงขนาดนั้นมัน
ยังใช้เวลาที่เหลือทั้งเมสเสจเอาไว้อีก นึกไม่ถึงเลยจริง ๆ นะ [เน้นโดยผู้เขียน] (Gosho,
2007, SS2, EP47, 20:41-21:00)

จากบทสนทนาที่ฆาตกรพูดถึงแผนฆาตกรรมอาจารย์ของตนเองนั้น จะเห็นได้ถึงวิธีการที่ฆาตกรเลือกใช้ โดยบทสนทนาปรากฏหลังจากพบศพแล้ว แม้ว่าผู้ชมจะไม่ได้รับรู้วิธีการลงมือก่อนแต่ก็สามารถรับรู้ได้ถึงความรู้สึกรุนแรงในการลงมือกับเหยื่อ เนื่องจากสภาพของศพที่ปรากฏในฉากดังเห็นได้จากภาพที่ 14

ภาพที่ 14 สภาพศพเหยื่อเพศชายหลังถูกฆาตกรรม (Gosho, 2007, SS2, EP47, 08:32)

ภาพที่ 14 เป็นภาพของเหยื่อที่ถูกนำเสนอในดับบท จะเห็นได้ว่าเหยื่อนั้นมีเลือดท่วมตัว ม่านตาขยาย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความทรมาณก่อนตายของเหยื่อ ในตอนนี้จะเห็นว่าไม่เพียงแต่ภาพลักษณ์ของเหยื่อเพศหญิงที่ถูกนำเสนอในมุมมองที่รุนแรงเท่านั้น เหยื่อเพศชายก็ถูกนำเสนอในลักษณะเดียวกัน เพียงแต่การปรากฏภาพลักษณ์ที่รุนแรงของเหยื่อเพศหญิงจะเกิดขึ้นทุกตอนที่เพศหญิงเป็นผู้เคราะห์ร้าย แต่สำหรับเพศชายนั้นจะปรากฏเป็นบางครั้งเท่านั้น ซึ่งการปรากฏลักษณะของเหยื่อเพศชายที่สะท้อนความรุนแรงนั้นมักเป็นคดีที่เกิดขึ้นจากการที่เพศหญิงถูกข่มขู่ คุกคาม หรือแบล็กเมล ในเชิงที่ถ้าไม่ทำตามที่ต้องการจะถูกเปิดเผยความลับ ซึ่งในตอน “คดีฆาตกรรมบ้านพักภูเขาคิมะ” นี้ ความสัมพันธ์ระหว่างฆาตกรกับผู้ตายคืออาจารย์และลูกศิษย์ ซึ่งอาจารย์นั้นได้เอาบทความของลูกศิษย์ไปและประกาศออกไปในชื่อของตนเอง อีกทั้งยังรู้ว่าหากผลงานนี้ถูกประกาศออกไปในชื่อของลูกศิษย์เองก็จะมีใครให้ความสนใจ ทำให้ลูกศิษย์เกิดความแค้นขึ้นเนื่องจากบทความดังกล่าวเป็นงานที่สร้างขึ้นโดยมีพ่อของเธอเป็นแรงบันดาลใจ และด้วยเหตุนี้ลูกศิษย์จึงวางแผนฆาตกรรมขึ้นและด้วยวิธีการที่เธอใช้นั้นทำให้เห็นถึงความสามารถในการจัดการกับเหยื่อเพศชาย ในขณะเดียวกันวิธีการดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นถึงการแสดงออกถึงความไม่พอใจต่อเหยื่อที่ข่มขู่เธอซึ่งนำไปสู่วิธีการที่จัดการกับเหยื่ออย่างรุนแรง เหตุการณ์สะท้อนให้เห็นถึงขนบวรรณกรรมที่ถูกสั่นคลอนเนื่องจากการปรากฏของตัวละครหญิงในฐานะฆาตกรที่สามารถจัดการกับตัวละครชายได้ และภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงอาจไม่ได้อ่อนแอและเปราะบางเสมอไป

ไม่เพียงความไม่พอใจหรือความไม่ยุติธรรมที่ได้รับ บางครั้งความกลัวของเพศหญิงจากการถูกข่มขู่และคุกคามก็นำไปสู่การก่อคดีฆาตกรรมได้เช่นเดียวกัน อาทิ ตอนที่ 73 “คดีฆาตกรรมนักต้อ” ตัวละครนิชิทานิพนักงานหญิงร้านเบเกอรี่ข้างสถานีรถไฟถูกผู้ชายชื่อนางาอิตามต้อ ซึ่งเขาตามต้อเธอมาตั้งแต่เธอทำงานอยู่ที่เก่า แต่ตัวนิชิทานิเองไม่ได้สนใจ นางาอิก็ไม่ละความพยายาม ยังคงตามต้อและสะกดรอยตามนิชิทานิไปจนรู้ที่อยู่พาร์ตเมนต์ของเธอ วันหนึ่งนิชิทานิเริ่มทนไม่ไหว เธอจึงขอลุยกับนางาอิ แต่นางาอิไม่ยอมเลิกติดตามเธอและยังขู่ที่จะฆ่านิชิทานิด้วย นานวันเข้าความกลัวจากการถูกข่มขู่และคุกคามก็ทำให้นิชิทานิตัดสินใจวางแผนฆาตกรรมนางาอิ ในตอนต้นเรื่องที่ฝ่ายชายตามต้อฝ่ายหญิงจนเลยเถิดไปถึงการขู่ฆ่า เห็นได้ชัดว่าตัวละครชายนั้นมีอำนาจเหนือกว่าตัวละครหญิง ส่วนตัวละครหญิงนั้นอ่อนแอและจมอยู่กับความกลัว ลักษณะดังกล่าวนี้ไม่ได้ถูกถ่ายทอดออกมาจากบทสนทนาของตัวละครเพียงเท่านั้น แต่การตุนเรื่องนี้ยังเน้นให้เห็นถึงอำนาจของตัวละครผ่านการจัดองค์ประกอบศิลป์ (cinematography) อย่างการใช้มุมกล้องด้วย โดยถ่ายทอดผ่านฉากที่ตัวละครเดินสวนกันในสถานีรถไฟ นางาอิผลัสนิชิทานิตกลงมาจากบันได ดังภาพที่ 15 ในขณะเดียวกันก็ฉายให้เห็นภาพตัวละครชายที่ผลักตัวละครหญิงซึ่งยืนอยู่บนบันไดอย่างในภาพที่ 16

ภาพที่ 15 นิชิทานิที่ถูกผลักตกจากบันได ภาพถ่ายจากมุมสูง (Gosho, 2007, SS2, EP73, 20:08)

ภาพที่ 16 นางอิตึยีนอยู่บนบันได ภาพถ่ายจากมุมต่ำ (Gosho, 2007, SS2, EP73, 20:11)

ภาพที่ 15 เป็นการถ่ายโดยใช้มุมสูง (high angle) โดยกล้องจะตั้งอยู่ในตำแหน่งที่อยู่เหนือวัตถุ การถ่ายจากมุมสูงแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ตัวละครที่ถูกถ่ายจากมุมสูงจะให้ความรู้สึกอ่อนแอ ตัวเล็ก ถูกรังแก ตัวละครนิชิทานิที่ถูกถ่ายจากมุมสูงอย่างในภาพที่ 15 จึงสอดคล้องกับชนบและบริบททางวัฒนธรรมที่เพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอเพราะบางในขณะเดียวกัน ภาพที่ 16 ตัวละครชายนางาอิถูกถ่ายจากมุมต่ำ (low angle) เพราะตัวละครนี้อยู่บนบันไดหลังจากที่พลักนิชิทานิลงมา การถ่ายในลักษณะนี้ทำให้วัตถุที่ถูกถ่ายดูตัวใหญ่และมีอำนาจ การใช้มุมกล้องสองมุนี้นี้สะท้อนถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจและความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม ในกรณีที่ตัวละครถูกถ่ายจากมุมต่ำจะทำให้ตัวละครดูเต็มไปด้วยพลังกำลังมีอำนาจหนักแน่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อภาพฉากนี้ตัดสลับกับภาพตัวละครที่ถูกถ่ายจากมุมสูง ซึ่งทำให้ตัวละครดูเหมือนตกเป็น “เหยื่อ” ไปโดยปริยาย (Redmond, 2016, p. 29) ยิ่งไปกว่านั้นตัวละครทั้งสองนี้ยังถูกถ่ายด้วยมุมระยะใกล้ เพื่อให้เห็นสีหน้าของตัวละครอย่างชัดเจน ซึ่งสีหน้าที่ตัวละครแสดงออกนั้นยังเน้นย้ำให้เห็นถึงอำนาจว่าเพศชายมีอำนาจเหนือกว่าเพศหญิง กล่าวคือตัวละครชายแสดงสีหน้าโกรธ ไม่พอใจ สังเกตได้จากหัวคิ้วที่กดต่ำลง ตามองต่ำ ปากคว่ำ และยังถูกถ่ายจากมุมต่ำ ทำให้เห็นช่วงอกที่ผายและไหล่ที่ตั้งตรงของตัวละครชาย ลักษณะเหล่านี้ทำให้ตัวละครชายดูแข็งแกร่งกว่า และเมื่อสังเกตภาพที่ 15 จะเห็นได้ว่าตัวละครหญิงแสดงสีหน้าหวาดกลัวปนสงสัย เห็นได้จากตาที่เบิกกว้าง ปากเผยออกเล็กน้อย คิ้วเข้ดขึ้นบ่งบอกถึงความสงสัย อีกทั้งท่าทางห่อไหล่ ทำให้ดูเป็นคนตัวเล็กและอ่อนแอที่ถูกตัวละครชายในฉากเดียวกันทำร้าย จะเห็นได้ว่าการจัดองค์ประกอบศิลป์ในการ์ตูนเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นถึงชนบเรื่องเพศและบริบททางวัฒนธรรมในสังคมญี่ปุ่น แม้ว่าการจัดองค์ประกอบศิลป์จะแสดงให้เห็นถึงอำนาจของตัวละครอย่างชัดเจน แต่โทนสีที่ใช้ในฉากเป็นโทนสีน้ำตาล ซึ่งสำหรับการ์ตูนเรื่องนี้ฉากสีน้ำตาลจะใช้สำหรับการเล่าเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้ว แทนฉากโทนสีปกติที่หมายถึงเหตุการณ์ปัจจุบัน กล่าวคือความสัมพันธ์เชิงอำนาจของนางาอิกับนิชิทานิเป็นเรื่องราวที่ผ่านมาแล้ว อาจอนุมานได้ว่า ณ ขณะปัจจุบันชั่วอำนาจที่อยู่ในการ์ตูนตอนนี้ได้เปลี่ยนไป ท้ายที่สุดตัวละครหญิงอย่างนิชิทานิที่ดูเหมือนจะตกเป็นเหยื่อในตอนแรกเพราะถูกตามตื้อและขู่ฆ่ากลับกลายเป็นฆาตกรที่ฆ่านางาอิ ซึ่งการพลิกบทบาทนี้ทำให้เห็นว่าเพศหญิงไม่ได้เป็นเพศที่อ่อนแอและเพราะบางเสมอไป ตัวละครหญิงอย่างนิชิทานิลุกขึ้นมาท้าทายชนบและบริบทดั้งเดิมที่มีอยู่ และพลิกกลับมามีอำนาจเหนือเพศชายได้

แม้ว่าการนำเสนอบทบาทของเพศหญิงในฐานะฆาตกรจะสามารถทำให้เพศหญิงพลิกชนชั้นมาใช้อำนาจเหนือเพศชายได้ แต่ด้วยบทบาทที่ได้รับทำให้สุดท้ายแล้วเพศหญิงก็ต้องถูกกำจัดออกจากสังคมเช่นเดียวกัน อย่างในตอนที่ 73 “คดีฆาตกรรมนักต้อ” ซึ่งจะเห็นได้จากตอนที่นักสืบกำลังไขคดีในภาพที่ 17

ภาพที่ 17 คนร้ายสวมเสื้อสีชมพูเหตุการณ์ก่อน-หลังถูกเปิดเผยความจริง

(Gosho, 2007, SS2, EP73, 19:10, 21:34)

ภาพที่ 17 เป็นตอนก่อนและหลังจากคนร้ายถูกเปิดโปงความผิดในตอน “คดีฆาตกรรมนักต้อ” จากภาพ การนำเสนอท่าทางของตัวละครหญิงที่เป็นคนร้ายสะท้อนให้เห็นว่า ที่สุดแล้วแม้ว่าเธอจะสามารถพลิกชั้นมาอยู่เหนือตัวละครชายได้ แต่เธอก็ไม่สามารถพลิกชนและบริบทได้อย่างสมบูรณ์ กล่าวคือในภาพที่ 17 ภาพซ้าย ท่าทางคนร้ายที่ยืนหลังตรงต่อหน้าตัวละครชายนักสืบและตำรวจเป็นการแสดงให้เห็นถึงการพยายามต่อรอง ซึ่งมุกกล้องจะจับภาพตัวละครอยู่ในระดับเดียวกันทั้งหมดเพื่อแสดงให้เห็นถึงอำนาจที่เท่าเทียมกันของตัวละครทั้งสองฝ่าย ต่อมาภาพที่ 17 ภาพขวา เป็นตอนหลังจากที่คนร้ายถูกเปิดโปงความผิดโดยนักสืบที่นั่งอยู่ตรงข้ามกัน แล้วตัวเธอเองก้มหัวลง ท่าทางดังกล่าวแสดงออกถึงการยอมจำนนและยอมรับความพ่ายแพ้ ซึ่งเป็นการแสดงออกที่ตรงกันข้ามกับภาพแรก การนำเสนอฉากท่าทางของตัวละครหญิงคนหนึ่งที่พลิกกลับจากผู้ที่ใช้อำนาจในการต่อรองเป็นผู้แพ้ย่อมจำนนนั้น สะท้อนให้เห็นว่าความพยายามในการพลิกชนของเพศหญิงตอนต้นเรื่องที่ดูเหมือนจะสำเร็จกลับล้มเหลวในที่สุด และตัวละครหญิงเหล่านั้นก็ถูกอำนาจดั้งเดิมอย่างเพศชายพลิกกลับมาอยู่เหนือกว่าได้ โดยพวกเธอถูกนำเสนอให้กลายเป็นตัวอันตรายของสังคมที่ต้องถูกกำจัดออกจากสังคมกระแสหลักเพื่อรักษาความสงบสุขของสังคมในที่สุด ยิ่งไปกว่านั้นตัวบทนี้ยังตอกย้ำความพ่ายแพ้ของตัวละครหญิงด้วยการถ่ายตัวละครหญิงคนนี้ด้วยมุมระยะใกล้ เพื่อให้เห็นถึงสีหน้าของตัวละครได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากภาพที่ 18

ภาพที่ 18 สีหน้าคนร้าย (นิชิทานิ) เรียงตามลำดับเหตุการณ์ก่อน-หลัง

(Gosho, 2007, SS2, EP73, 18:14, 19:53, 21:32)

ภาพที่ 18 ถูกถ่ายด้วยมุมระยะใกล้ โดยเริ่มจากภาพแรกเป็นเหตุการณ์ที่คนร้ายแสดงความมั่นใจต่อหน้านักสืบหน้าของเธอกลับลงเพียงเล็กน้อย ภาพถัดมาเป็นตอนที่เธอกำลังถูกนักสืบเปิดเผยความจริงให้ฟัง สีหน้าของคนร้ายเปลี่ยนเป็นเริ่มแสดงออกถึงความกังวล ระดับการก้มหน้าเห็นชัดมากขึ้นกว่าภาพแรก และภาพสุดท้ายคือเหตุการณ์หลังความจริงถูกเปิดเผยระยะการก้มหน้าของเธอดูเหมือนว่าจะไปชิดกับคอของเธอเอง อีกทั้งยังสามารถเห็นศีรษะส่วนบนของเธอได้ทั้งหมด เป็นการแสดงให้เห็นว่าตัวเธอเองยอมรับกับความพ่ายแพ้ที่เกิดขึ้น การใช้มุมกล้องระยะใกล้ที่มีไว้สำหรับถ่ายทอด

อารมณ์ความรู้สึกของตัวละครนั้นกับตัวละครหญิงผู้พ่ายแพ้ และเมื่อเปรียบเทียบภาพของตัวละครหญิงในภาพที่ 18 จะเห็นได้ว่า ในภาพแรกตัวละครหญิงถูกสร้างให้ดูมีความเป็นชายมากกว่าสองภาพถัดมา เนื่องจากภาพแรก (ภาพทางซ้าย) ตัวละครถูกวาดโดยใช้เส้นตรงเป็นส่วนใหญ่ สังเกตได้จากเส้นผมจะลากเป็นเส้นตรง ๆ ลงมาจากศีรษะ ดวงตาที่ใช้เส้นตรง และคิ้ววาดโดยใช้เส้นตรงทแยงขึ้น แสดงให้เห็นถึงความมั่นใจและความเข้มแข็ง ซึ่งลักษณะเส้นดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นถึงความแข็งแกร่ง จึงทำให้ตัวละครนิชิทานิในภาพแรกดูเหมือนกับตัวละครชาย ในภาพที่ 18 ภาพถัดมา (ภาพตรงกลางกับภาพทางขวา) มีการวาดตัวละครนิชิทานิโดยใช้เส้นโค้งเป็นส่วนใหญ่ สังเกตได้จากดวงตาที่หรี่เล็กลง แสดงให้เห็นถึงอารมณ์ปลงตกและไม่มั่นใจ รวมถึงท่าทางก้มหน้าลงของตัวละครทำให้เห็นความโค้งมนขององค์ประกอบร่างกายเช่นเส้นผม โครงหน้าและไหล่ จึงทำให้ตัวละครในสองภาพนี้ดูมีความเป็นเพศหญิงมากขึ้นกว่าภาพแรก (Kru Peeteuk, 2019, pp. 118-119) การวาดตัวละครเดียวกันโดยใช้ลายเส้นที่ต่างกันอย่างนี้สะท้อนให้เห็นว่า ตัวละครหญิงที่ในตอนแรกแสดงออกถึงความมั่นใจถูกทำให้มีความคล้ายตัวละครชาย แต่เมื่อสุดท้ายเธอตกเป็นผู้แพ้ การวาดตัวละครนิชิทานิในฉากตอนท้ายจึงทำให้เธอมีความเป็นผู้หญิงมากขึ้น จะเห็นได้ว่าการจัดองค์ประกอบภาพและองค์ประกอบศิลป์เป็นการตอกย้ำให้เห็นถึงความล้มเหลวในความพยายามพลิกชนบของเธอย่างชัดเจน ความพยายามของตัวบทในการนำเสนอบทบาทของฆาตรกรที่ขัดกับชนบนั้นก็เป็นการเปิดโอกาสให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการสั่นคลอนอำนาจของฆรร่องอย่างเพศหญิง และเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าเพศหญิงอาจไม่ได้เป็นฝ่ายที่อ่อนแอและถูกทำร้ายอยู่ฝ่ายเดียว ในขณะเดียวกัน เพศชายก็สามารถตกเป็นเหยื่อให้กับเพศชายด้วยกันเองหรือแม้กระทั่งเป็นเหยื่อของเพศหญิงด้วย ซึ่งบทบาทดังกล่าวดูเหมือนว่าจะทำให้เพศหญิงสามารถเอาชนะเพศชายได้ แต่การนำเสนอตัวละครในบทบาทของฆาตรกรนั้นท้ายที่สุดแล้วบทบาทดังกล่าวจะนำพาให้ตัวละครเหล่านี้ถูกกำจัดออกไปจากเนื้อเรื่องหรือสังคมที่เป็นฉากของเรื่อง เนื่องจากตัวละครเหล่านี้นักก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในสังคม

3. บทสรุป

การ์ตูนโทรทัศน์ชุด *โคนันเดอะซีรีส์* เรื่องนี้เป็นงานวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนสัญชาติญี่ปุ่นที่นำเสนอเรื่องราวภายใต้บริบทสังคมญี่ปุ่น ด้วยประเภของการ์ตูนที่เป็นแนวสืบสวนทำให้นเนื้อเรื่องเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคม มีตัวละครนักสืบอย่างโคนันเป็นตัวละครหลัก ทำหน้าที่สืบหาความจริงในคดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นยังมีการนำเสนอภาพชีวิตประจำวันของคนในสังคม ที่สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมและวัฒนธรรมดั้งเดิมซึ่งเป็นแรงขับเคลื่อนให้คนในสังคมประพฤติปฏิบัติ เนื้อเรื่องที่ดำเนินไปตามชนบและบริบทนี้เผยให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับการสร้างตัวละครต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่อง กล่าวคือตามชนบวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนที่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมของญี่ปุ่นแล้วความสัมพันธ์ระหว่างเพศชายและเพศหญิงเป็นไปในลักษณะที่เพศชายมีอำนาจเหนือกว่าเพศหญิง ในขณะเดียวกันเพศหญิงถูกมองว่าเป็นเพศที่อ่อนแอ เปราะบาง ต้องได้รับการปกป้องจากเพศชาย ยิ่งไปกว่านั้นเพศหญิงในสังคมญี่ปุ่นยังถูกวางกรอบให้อยู่แต่ภายในบ้าน ทำหน้าที่ดูแลบ้าน ซึ่งการ์ตูนเรื่องนี้ก็นำเสนอภาพตัวละครหญิงตามชนบภายใต้สภาพสังคมชายเป็นใหญ่เช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอผ่านการสร้างบทบาทให้ตัวละคร การนำเสนอผ่านการจัดองค์ประกอบภาพยนตร์ ทั้งการจัดองค์ประกอบภาพ อาทิ เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ประกอบฉาก หรือฉากที่ตัวละครหญิงเหล่านี้ปรากฏตัวอย่างการเดินจ่ายตลาด หรือการจัดองค์ประกอบศิลป์โดยการอาศัยมุมกล้อง เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำทางอำนาจระหว่างตัวละครเพศชายกับตัวละครเพศหญิง ที่สอดคล้องกับชนบวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวน การ์ตูนเรื่องนี้ไม่เพียงนำเสนอตัวละครหญิง

ตามชนบทเท่านั้น แต่ก็นำเสนอตัวละครหญิงที่พยายามจะทำลายชนบทและบริบททางวัฒนธรรมเดิมของสังคมญี่ปุ่นที่ให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าเพศหญิง

แม้เนื้อเรื่องส่วนใหญ่ของตัวบทนี้จะดำเนินตามชนบวรณกรรมและบริบททางสังคม อย่างไรก็ตาม การดำเนินเรื่องที่เกิดขึ้นในช่วงที่ประเทศญี่ปุ่นเริ่มมีการรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาในสังคม อิทธิพลของวัฒนธรรมดังกล่าวส่งผลต่อคนบางกลุ่มในสังคม เช่นเดียวกันกับการดำเนินเรื่องนี้ที่มีการนำเสนอให้เห็นว่าตัวละครบางตัวก็ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตกและสะท้อนผ่านทัศนคติและวิถีชีวิตของตัวละคร ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีการสอดแทรกแนวคิดเรื่องความเท่าเทียมทางเพศผ่านการสลับบทบาทของตัวละครชาย-หญิง ซึ่งทำให้เกิดการสั่นคลอนชนบวรณกรรมและบริบทวัฒนธรรมทางสังคมที่มีอยู่เดิม จะเห็นได้ว่าตัวบทนี้แนะนำเสนอให้เห็นตัวละครชาย-หญิงในหลายบทบาท ทั้งการวางตัวละครให้ดำเนินไปตามชนบวรณกรรมอย่างการสร้างสังคมเพศชายในเรื่อง การสร้างตัวละครนักสืบและอาชญากรให้เป็นเพศชาย การสร้างตัวละครหญิงให้ตกเป็นเหยื่อในขณะเดียวกันตัวบทก็พยายามนำเสนอความหลากหลายของเพศชาย-หญิงในบทบาทที่ไม่ได้เป็นไปตามชนบท กล่าวคือการพยายามสร้างตัวละครชาย-หญิงให้สลับบทบาทกัน อาทิ การสร้างตัวละครหญิงให้กลายเป็นนักสืบ ตัวละครหญิงที่เป็นอาชญากร และตัวละครชายที่กลายเป็นเหยื่อ ซึ่งการนำเสนอในลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไปได้ของทั้งเพศชาย-หญิงที่เกิดการเปลี่ยนแปลงบทบาทไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป อาจกล่าวได้ว่าการดำเนินเรื่องที่กำลังพยายามที่จะนำเสนอให้เห็นถึงความหลากหลายของเพศชาย-หญิง ทั้งบทบาทนักสืบ อาชญากร และเหยื่อ และความเป็นไปได้ในการพยายามสั่นคลอนชนบทที่มีอยู่เดิมของชาวอำนาจอย่างเพศหญิงผ่านตัวละครหญิงที่ปรากฏในเรื่อง แม้ว่าการนำเสนอตัวละครในลักษณะดังกล่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวละครเพศหญิงที่ลุกขึ้นมาอำนาจเหนือเพศชาย จะไม่ได้เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จในการพลิกกลับอำนาจของเพศรองที่มีต่อสังคมชายเป็นใหญ่ เพราะท้ายที่สุดแล้วตัวบทนี้แนะนำเสนอตัวละครหญิงเหล่านี้ให้รับบทอาชญากรที่ต้องถูกกำจัดออกจากสังคม ไม่เว้นแม้แต่ตัวละครชายที่รับบทอาชญากรก็เช่นกัน และตัวบทนี้ก็นำเสนอให้เห็นถึงทางเลือกที่ปลอดภัยกว่าสำหรับทั้งเพศชายและหญิงในสังคมญี่ปุ่น ผ่านการสร้างลักษณะนิสัยและการดำเนินชีวิตของตัวละครในฐานะนักสืบที่สามารถยืนหยัดอยู่ภายในเรื่องได้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- Kru Peeteuk ครูพีติก. (2019). *Khumue triam sop kwam thanat thang sinlapakammasat* คู่มือเตรียมสอบความถนัดทางศิลปกรรมศาสตร์ [A guide to prepare aptitude for fine and applied arts exams] (2nd ed.). Tiw'Society.
- Gosho, Aoyama โกโช, อาโอยามะ. (2006-2007). *Yot naksuep chio Conan the series pi 1-5* ยอดนักสืบจิ๋วโคนัน เดอะซีรีส์ ปี 1-5 [Detective Conan the series Years 1–5] [TV series]. TMS Entertainment; TIGA Co., Ltd..

ภาษาต่างประเทศ

- Fujimura-Fanselow, K., & Kameda, A. (1994). Women's education and gender roles in Japan. In T. Gelb & M. L. Palley (Eds.), *Women of Japan & Korea: Continuity and change* (pp. 43–68). Temple University Press. <http://www.jstor.org/stable/j.ctt14bt48r.6>
- Grella, G. (1970). Murder and manners: The formal detective novel. *Novel: A Forum on Fiction*, 4(1), 30–48. <https://doi.org/10.2307/1345250>
- Kawana, S. (2008). *Murder most modern: Detective fiction and Japanese culture* (NED- new edition). University of Minnesota Press. <http://www.jstor.org/stable/10.5749/j.cttts6k1>
- Nakanishi, W. J. (2018). Contextualizing crimes: Kirino Natsuo's *Out*. *Japanese Language and Literature*, 52(1), 127–144. <https://www.jstor.org/stable/26739445>
- Palmer, J. (2001). Tracing bodies: Gender, genre, and forensic detective fiction. *South Central Review*, 18(3/4), 54–71. <https://doi.org/10.2307/3190353>
- Redmond, S. (2016). Narrative. In *Blade runner* (pp. 27-38). Liverpool University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctv138423b.5>
- Seaman, A. C. (2004) Bodies of evidence: Women, society, and detective fiction in 1990s Japan. University of Hawaii Press.
- Sims, C. (2010). *Detecting gender: Images of the contemporary woman in crime fiction by Patricia Cornwell and Peter Robinson* [Master's thesis, University of Gävle]. DIVA. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hig:diva-7289>
- Villa, L. F. (2019). Classic patriarchal values and their effects on working Japanese women. *Online Journal Mundo Asia Pacifico*, 8(14), 60–75.
- Wånggren, L. (2017). Technologies of Detection. In *Gender, Technology and the New Woman* (pp. 164–195). Edinburgh University Press. <http://www.jstor.org/stable/10.3366/j.ctt1pwt2tr.12>